

De Reformatie

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

In dit nummer:**KERKELIJK LEVEN 1212**

K. de Vries

Koreaans na tien jaar terug

MEDITATIEF 1216

R.A. Houtman

Gaven

UIT ALLE VOLKEN 1218

W.M. Bakker

Zwarte sluier

**WANDELEN
MET GOD 1219**

J. Luiten

Een mensvriendelijk evangelie

**OPVOEDING EN
ONDERWIJS 1221**

A. van Leijen

De school is van een reactie

SAMENLEVING 1223

M.J. Versteeg

De dominee als ambtenaar
van de burgerlijke stand**en verder...**

Uit de kerken

Persberichten

Meegelezen

KOREAAN NA TIEN JAAR TERUG

Interview met prof. dr. H. M. YOO

De Gereformeerde Kerken veranderen. Dat is geen nieuws. Wie midden in zo'n veranderingsproces zit, houdt moeilijk het overzicht. Daarom kan het boeiend zijn om eens de visie te vernemen van iemand die er meer op afstand naar kijkt, Prof. dr. H.M. Yoo is zo iemand. Hij is Koreaan, Maar hij heeft gedurende een periode van reventien jaar studie in Kampen (1983-1990) de kerken van binnenuit leren kennen, Tien jaar later keerde hij terug naar Kampen. Hoe kijkt hij aan tegen de ontwikkelingen in Nederland en binnen de Gereformeerde Kerken? Dit is het tweede deel van een interview met hem. In het eerste deel ging het over de situatie in Korea. In dit deel komt zijn visie op de huidige stand van zaken in onze kerken ter sprake.

'Paars' en het individualisme

Wanneer ik een vergelijking trek tussen het kerkelijk Nederland van nu en dat van tien jaar geleden, valt mij allereerst op hoe groot de invloed van de secularisatie is op de kerkmen-

sen. Om een voorbeeld te noemen: het beleid onder 'paars' is er tot in de belastingwetgeving op gericht dat vrouwen gaan werken. Dit heeft tot gevolg dat er in de kerken steeds minder vrijwilligers beschikbaar zijn. Ook is er sprake van een teruggang in de persoonlijke contac-

ten die gemeentelieden nog met elkaar hebben. Dit verschijnsel is schrikbarend toegenomen in de laatste tien jaar. Deze ontwikkelingen zijn heel slecht voor de kerk. Nederlanders zijn duidelijk harder en egoïstischer geworden.

Crisis aan het front door gebrek aan leiding

Een ander zorgwekkend punt is dat de Gereformeerde Kerken vergeleken met tien jaar geleden niet langer gezamenlijk één front vormen. Natuurlijk is er heel duidelijk sprake van een strijd met Gods tegenstander en de wereld om je heen. Maar in die strijd hebben degenen die aan het front staan behoefte aan goede leiding en instructies vanuit het

hoofdkwartier. De communicatie met dat hoofdkwartier moet goed zijn. Ik denk daarbij aan de Theologische universiteit. Die moet een tactiek opstellen om verder te komen in de strijd. Mensen die zelf aan het front staan, zijn tot zo'n bezinning niet in staat. De huidige crisis in de kerken waarbij veel in beweging en veel onzeker is, dicit op deze wijze verklaard te worden. Het ontbreekt aan leiding en richtinggevende instructie.

De generatie na de Vrijmaking

Je moet vooruit kijken om de goede strijd te strijden. De vorige generatie van na de Vrijmaking heeft dat wel gedaan. Maar op één punt zijn ze tekort geschooten: namelijk in het vooruitkijken en het scheppen van ruimte voor de volgende generatie. De komende generatie hoeft niet als twee druppels water op de vorige te lijken. Het is zaak dezelfde geloofsovertuiging te hebben en op basis daarvan een gelijkwaardige instelling te hebben.

Er is **beslist sprake** van een crisis in de Gereformeerde Kerken. Na de Vrijmaking hebben de kerken tot twee keer 'toe een kerkstrijd meegemaakt. Dit had tot gevolg dat de kerkleer steeds een belangrijk brandpunt binnen de vrijgemaakte kerken bleef. Natuurlijk is dit ook een heel belangrijk punt, maar het is niet alles. Nu is dit front opeens verdwenen. Dan is het zaak alert te zijn op de vraag: waar komt het front nu te liggen?

Ineens komt er een snelle ontwikkeling van de secularisatie opzetten, vooral in de vorm van welvaart. Er is geen duidelijk front, het ontbreekt aan profetisch vooruitzien. En ineens krijgen de kerken te maken met veel problemen en wordt het front afgebroken. Er wordt geen nieuw front gevormd.

Secularisatie: het nieuwe front

Wat is liet nieuwe front? Naar mijn overtuiging is dat de secularisatie. Niet alle soldaten moet je naar het front sturen. Er moeten mensen achterblijven die nadenken over strategie en tactiek. Er is behoefte aan een actief hoofdkwartier van waaruit die strategie wordt geformuleerd en voortdurend bijgesteld. Aan een 'generaal' die wel aan het front staat, maar toch terug kan treden om vooruit te kijken. Er zijn genoeg mensen die beschikken over dat vermogen, niet alleen onder theologen. Jullie hebben **ontzettend** goed geschoolde mensen. Maar het probleem is dat die mankracht niet is gemobiliseerd.

Vanuit zo'n bezinningscentrum moeten er ook duidelijke aanwijzingen komen. Daaraan heeft het ontbroken in de kerken en daaraan ontbreekt het nog. Dat verklaart de crisis in jullie kerken. De soldaten willen misschien wel vechten, maar ze weten niet waar en hoe.

Waarom kerk zijn is de brandende kwestie geweest. Maar vandaag komen de kerkmensen aan alle kanten in aanraking met de buitenwereld, via werk, reizen, TV. In die situatie komt de vraag herinnend naar boven wat het is om ware kerk te zijn.

In de winter blijven de kinderen binnenshuis en dan vechten ze met elkaar, logisch. Je moet ze iets te doen geven, ze de deur uitsturen niet een boodschap. Jullie zijn zo goed getraind. Maar iedereen moet zijn eigen taak binnen de gemeente en in de strijd leren zien en daarbij geholpen worden door iemand die het overzicht heeft en vooruit kijkt. Dat proces ontbreekt bij jullie. Het is niet te hopen dat de ontwikkelingsgang van de 'synodale' kerken door jullie gevolgd gaat worden.

KERNREDACTIE

DRS. G.J. VAN MIDDELKOOP,
PROF. DR. E. KAMPHUIS

OVERIGE REDACTIELEDEN

DR. E.A. DE BOER, DRS. B. BOS,
DRS. A.L. TH. DE BRUIJNE,
DRS. I.D. HAARSMA, DRS. P. HOUTMAN,
DRS. B. LUITEN, DRS. K. DE VRIES.

MEDEWERKERS:

J.J.D. BAAS, J.M. DE JONG,
DRS. A.S. VAN DER LUGT,
DR. J. SMELIK, DRS. H. VELDMAN

REDACTIE-ASSISTENT

H. PRINS, Dr. Damstraat 174, 8262 GJ Kampen. Tel. (038) 331 0886.

Alle stukken bestemd voor de Redactie aan:
De Reformatie, Postbus 24, 8260 AA Kampen.

UITGEVER

Print Media bv, Bedum Technische Realisatie Scholma Druk bv, Bedum

ADMINISTRATIE EN ADVERTENTIES

Scholma Druk, postbus 7.9780 AA Bedum
Telefoon. 050 - 3013636 Fax 050 - 3012732
(over Reformatie)

E-mail: reformatie@scholma.nl
Aanlevering advertenties in overleg
ING Bank 66 30 92 620

ABONNEMENT

f 92,50 per jaar Studenten f 77,- per jaar
(binnenland), f 179,- per jaar (buitenland,
zeepost) Opzegging dient 1 maand voor
het verstrijken van het lopende jaar te
geschieden.

Losse nummers f 2,50 (incl. Porto)

De Reformatie is op cassette verkrijgbaar bij de Stichting Bralectah
Tel. (0521) 515946

ADVERTENTIES:

Prijs: f 0,95 per mm. Contracttarief op aanvraag

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen

ISSN 0165-5191

Toekomst van gereformeerde organisaties

Als je mij vraagt naar de ontwikkeling waarin steeds meer gereformeerde organisaties hun kerkgebonden lidmaatschap opgeven en soms ook hun binding aan de drie gereformeerde belijdenisschrijften, dan zie ik in die ontwikkeling parallellen met de zojuist aangeduide geestelijke strijd waarin sprake is van het kwijtraken van een duidelijke gereformeerde identiteit. Het heeft te maken met de vraag hoe je in de wereld bent. Destijds hebben vrijgemaakten vol overtuiging organisaties opgebouwd op basis van de bijbel en de belijdenisschriften. Mensen die pleiten voor meer samenwerking, verdedigen dat streven soms door te zeggen: de bijbel is niet in geding, alleen de belijdenisschriften. Ik viid dat geen sterk argument.

Op zich is het proces naar meer samenwerking met andere christenen positief. Er moet helder onderscheiden worden tussen kerk en organisatie, die twee mogen niet met elkaar geïdentificeerd worden. Maar het steeds meer samen optrekken van christenen binnen organisaties komt ook voort uit een stuk verlegenheid: het wordt je min of meer opgedrongen door het antichristelijk karakter van de samenleving. Met andere woorden: de druk komt van buiten af. Veel beter zou het zijn wanneer dit proces van binnen uit op gang gebracht was, voorafgegaan door een langdurig denkproces. Juist aan een zorgvuldige, goed door-dachte strategie mankeert het. Dat gemis vind ik een levensgevaarlijke situatie voor de kerken.

Grootste zorg: de prediking

De prediking vind ik een gevoelig onderwerp. Mijn grootste zorg

ten aanzien van de ontwikkelingen in de Gereformeerde Kerken betreft namelijk de preek. Ik vrees dat de prediking aan het verzwakken is. Aan mijn verblijf in de jaren '80 bewaar ik juist op dit punt de beste herinneringen aan Nederland. Wat ik altijd mooi vond van jullie kerken, dat was de preek. Hier kon je naar een preek luisteren! Echter, deze inoosle ervaringen heb ik dit jaar niet meer zo opgedaan. Erg jammer! Wat onthreekt aan de huidige manier van preken is een exegetische basis. Dat vindt men ouderwets. De preek is geen mooi verhaal dat aansluit bij mensen. Het is een genademiddel. Je moet de preek dus niet laten bepalen door de toehoorders. Ik ben erg kritisch over de nieuwe preekmethode die de 'Kampen' momenteel ontwikkelt.

De mens is zondaar. Hij wil naar de mond gesproken worden zodat zijn luiheid wordt ontzien en toegedekt. Maar een zondaar moet als zondaar worden aangesproken om te leren van genade te leven. Dat lukt niet met een mooi verhaal. De preek is echt een genademiddel. Dat betekent dat de Heilige Geest daarmee werkt, niet alleen tijdens de preek zelf. In de voorbereiding moet de predikant persoonlijk aangesproken worden door de Heilige Geest. Dat is waar. Maar de prediking moet na afloop van de kerkdienst ook kunnen nawerken. De preek moet 'een stok' zijn die hard aan kan komen. Een mooi verhaal is alleen maar ontspannend. 'Ik heb het druk gehad, zes dagen lang in de wereld. En toch moet ik naar de kerk. Ik ben niet attent, niet wakker. Ik moet wakker gemaakt worden. Maar nee, alweer een mooi verhaal'. Kijk, dan word je meegesleept door de secularisatie.

Predikanten moeten zich heel erg inzetten voor de preek. Maar

vooral ook veel bidden. Want een genademiddel, dat is jouw middel niet, het is Zijn middel door de dienst van jou.

Invloed angelsaksische literatuur

De laatste tijd wordt in Nederland veel invloed gevoeld vanuit de angelsaksische theologie. Ik vind het verlies hierdoor groter dan de winst. Veel wenselijker is een putten uit eigen traditie, op grond van bezinning op eigen historische achtergrond, en dat vol zelfvertrouwen. Dat is beter dan het wat gemakkelijk doorvertalen van *evangelical* literatuur. De bodem, de manier van schrijven is in engels-sprekende landen anders. Nederland moet Nederland blijven.

Het typerende verschil van angelsaksische literatuur in het algemeen vergeleken met gereformeerde is: het is gemakkelijk, ook gemakkelijk te lezen. Maar wat uit Amerika komt, is haast per definitie a-historisch. Het heeft geen wortels in en handen met het christelijke verleden. Wat dat betreft zie ik duidelijk parallellen met mijn zorg over de preek die ook gemakkelijk aan het worden is.

In het algemeen letten Nederlanders niet zo op de vorm, veel meer op de inhoud. Je ziet dat met kleding. Het maakt niet uit hoe je eruit ziet. Engelsers zijn 'gentlemen'. Ze weten hoe je een goede indruk kunt maken op mensen. Die trek is nog veel sterker ontwikkeld in Amerika. De Amerikaanse cultuur gaat de wereld beheersen, ook in het kerkelijk leven.

Overtuigd strategie opzetten vanuit eigen traditie

Jullie gereformeerden moeten meer zelfvertrouwen hebben. Jullie hebben zoveel in voorraad. Maar jullie weten niet goed hoe

je het stof eraf moet halen om lier weer te laten glan/en. Jullie eigen voorouders hebben een erfenis nagelaten die genoeg in zich heeft om de wereld mee te veroveren. Maar dat doen jullie niet. Wat ik hij jullie mis is dat zelfvertrouwen, die overtuiging. Dat is nog veel erger geworden de laatste tien jaar. Ik ben geen epigoon van Abraham Kuypers. Maar wat ik van Kuypers goed vind was zijn overtuiging. Het ging hem misschien niet alleen om God, kerk en koninkrijk, maar ook om het versterken van zijn eigen positie. Maar alles bij elkaar genomen, dat overtuigde optreden: 'dit is de gereformeerde, hollands traditie, in onderscheid van de franse revolutie, van de roomse traditie, van de doperse stroming'. Dat is wat jullie nodig hebben de kottende tijd: zelfvertrouwen, bezieling, van binnenuit doordachte strategie, niet reageren maar ageren.

Complete Migne: f 40.000

Zelf heb ik vlak voor mijn vertrek eeti complete *Migne* aangeschaft (wetenschappelijke uitgave van alle geschriften van de oudchristelijke kerkvaders uit de eerste vier, vijf eeuwen in de oorspronkelijke taal, kdv). Het doel van die aanschaf is om aan ons seminarie zelfstandig de klassieke christelijke theologie te kunnen bestuderen. Daarvoor heb ik wel even f 40.000 uitgegeven! Zo belangrijk vind ik dat. Ik wil de theologische grondhouding in Korea helpen veranderen. Niet altijd maar geloof en theologie laten beheersen door invloeden van buitenaf (Amerika). Het wordt tijd dat de Koreaanse theologie een eigen bijdrage gaat leveren aan de verdere ontwikkeling van de gereformeerde theologie in de wereld. Het is te hopen dat Kampen hier oog voor krijgt. Er is meer nodig dan Koreaanse studenten bege-

leiden. Het zou ook goed zijn als er meer gelijkwaardigheid kwam. Tot nu toe was daarvan weinig sprake. Het contact tussen Kampen en Korea had iets van ontwikkelingshulp aan de Derde Wereld. Kampen is ook niet zo gericht geweest op internationalisering. De echte wederkerigheid ontbreekt nog. Terwijl Nederlanders in de minderheid verkeren. Er gebeurt veel meer buiten de grenzen van Nederland dan jullie beseffen. Daar nog voor krijgen kan helpen om jezelf en je achtergrond te relativeren, hoe mooi die ook is.

Ds. K. de Vries is predikant van de Gereformeerde Kerk te Alphen aan den Rijn

Persbericht:

Opnieuw zendtijd voor ZvK-kerken

Het commissariaat voor de Media heeft de kerken die samenwerken in de Stichting. Zendtijd voor Kerken opnieuw zendtijd toegewezen. Het gaat bij de ZvK-kerken om de Christelijke Gereformeerde kerken, de vrijgemaakt Gereformeerde Kerken, de Nederlands Gereformeerde Kerken, de Unie van Baptisten Gemeenten en alle evangelische en Pinkster gemeenten die samenwerken in de Zendtijd Evangelische Gemeenten. Voor ZvK betekent de toewijzing dat ook voor de periode 2000-2005 15 uur televisie en 33 uur radio per jaar beschikbaar is.

STICHTING WOORD EN WERELD

J.P.C. Vreugdenhil
H. Vreugdenhil-Busstra

Lied tegen het licht

Handreiking bij het toetsen van de gezangen
136 pag. genaaid/gebrocheerd, geïllustreerd

ABONNEMENT CAHIERS f 12,95. LOSSE VERKOOP f 15,95. BEL VOOR ABONNEMENTEN OF UITGEBREIDE FONDSLIJST 050 - 301 36 36

Straffen of belonen?

Cursussen
over
opvoeding

GVI

GVI: training, toerusting en begeleiding / www.gvizwolle.nl / (038) 4270400

Gaven zijn in. Ontdek je eigen gave. Doe mee aan een gaventest. Volg een cursus over gaven. Leer wat jij te geven hebt, wat mensen aan jou kunnen hebben in de gemeente. Ieder heeft iets waar hij of zij goed in is. Dat is jouw gave, wat jij hebt in te brengen in de kerk.

Uit liefde

Een gave. Iets wat je gekregen hebt. Een cadeau. Helemaal gratis.

En in de bijbel niet omdat je jarig was. Niet omdat je geslaagd was. Maar omdat je bemind was.

Nog steeds?

Wat een gaven noemt Paulus op. Er zijn mensen die wijze raad hebben, anderen dragen kennis over, er zijn mensen die zieken genezen of andere wonderen doen, er zijn mensen die een boodschap van God doorgeven, anderen die in vreemde talen spreken, en nog veel meer. Zijn die gaven er nog steeds? Waar dan? Of sommige wel en andere niet? Welke dan wel en welke niet? En hoe weet je dat? Wie maakt dat uit?

Controle!

We zijn in de kerk wel eens bang voor die gaven. Voor sommige tenminste. Tegen het onderscheiden van geesten kan toch niemand bezwaar hebben. En woorden van wijsheid zijn prima. En profeteren, dat stellen we voor het gemak maar gelijk aan preken.

Maai- spreken in tongen? Zieken genezen? Wonderen doen? Dal klinkt een beetje griezelig. Want dat zien we niet zo vaak in de kerk. Je hoort wel verhalen, maar dat is meestal niet hij ons. Moeten we daar dan maar niet mee uitkijken? Het onder controle houden?

Liever het woord alleen, dan kan er niks fout gaan.

Wie heeft de regie?

Maar met het woord alleen ging er ook van alles fout. Eigenwijze uitleggingen, hoogstpersoonlijke opvattingen, discussies, ruzies, hete hoofden - koude harten. Of juist slapheid en ingezaktheid. Logisch eigenlijk: alles gaat fout, als er mensen mee aan de haal gaan. Of het nou de bijbel is of cadeaus van de Geest.

En alles gaat goed als we beseffen dat ons eigen ik altijd zal proheren een toontje niee te zingen. En als we dal bij de Here brengen: Here, daar is-tie weer, die ouwe ik. Wilt u de regie houden?

Toetsen

Gaven? Machtig! Dan kun je zien dat Jezus niet iemand van vroeger is. Hij is nu levend aanwezig. Hij doet krachtig mee. Hij

is met de Hemelvaart wel vertrokken. tnaar niet verdwenen. In de Heilige Geest en Zijn gaven is Hij zichtbaar en hoorbaar aanwezig.

Stel dat je Hem het zwijgen oplegt.

Het zou toch vreemd zijn om te denken dat God maai. op één manier kan werken.

Stel dat ik Hem tegenhoud.

Ik moet wel toetsen of Hij hel ii. Of ikzelf. Dat had Paulus ook al gezegd: toetst alles (en gooi het goede niet weg!). Steeds opnieuw alles onder de regie van de Here brengen.

Misschien kun je de kerk zien als een werkplaats. En wij zijn allemaal tafels. Tafels waar Christus aan werken kan.

En als Hij er dan iets op zet. Een machine. Of een computer.

Prachtig. Daar kun je wat mee. Als Hij hem maar bedient.

De Heer

Het gaat bij de gaven niet om wat ik heb eti wat ik kan. Dal wordt zo gauw navelstaren: ik, mij en mezelf.

Ontdek je gave? Of: ontdek je Heer? Hij is niet ver weg. Kijk maar: Hij is bezig in en via jouw eigen leven. En als je de Heer ontdekt, ontdek je ook de ander. We hoeven de wereld niet te bckren. Vlak naast me staat iemand voor wie ik iets betekenen mag. Nee, voor wie Jezus via mij iets betekenen wil.

Niet zuinig

Als je de Meer Zelf mag ontdekken, komt er veel uit.

"Wie in Mij blijft, die draagt veel vrucht."
"Stroinen van levend water."
"Dertig, zestig en honderdvoudig."

Dat klinkt allemaal niet zuinig. Het is niet maar- "een gave". het is een heel leven dat gaaf wordt voor God. In de handen van Jezus wordt alles een gave. Zelfs jij en ik. Zelfs onze gemeente. Een gave gemeente. Waar Hij weer verder mee kan in de wereld.

Mooie woorden?

Ja, allemaal weer mooie woorden, maar nou maar weer gauw met beide benen op de grond: het is allemaal niet zo geweldig in de kerk'?

Nee, in mijn leven ook nog niet. Maar als Jezus Christus nou eens echt aanwezig zou zijn...

Met beide benen op de grond. Maar op welke grond?

Ds. R. A. Houtman is predikant van de Gereformeerde Kerk te Houten

Kampen – Beroepbaar gesteld door de classis Hardenberg: J.H. Soepenberg, Pinksterbloem 1, 8265 LE Kampen, tel. 038-3331005

Ede-Zuid – Scribaatwijziging: K. Kist, postbus 8215, 6710 AE Ede, tel. 0318-414817

Gees – Scribaatwijziging: H. Wolting, Markeweg 14, 7864 TH Zwinderen, tel. 0524-291275

Ommen – Rectificatie Handboek 2000: Alle correspondentie bestemd voor de kerkenraad zenden aan: Secretariaat M. Douma-Gerrits, Rembrandtstraat 78, 7731 SG Ommen, tel. 0529-451715. Boekhouder/penningmeester: Bankrekeningno.: 3489.04.320 Rabobank Ommen t.n.v. Geref. Kerk (vrijg.) Ommen. Commissie "Bat Tsion": Secretariaat J.H. Vogelzang, Friesendorpstraat 35, 7731 ET Ommen, tel. 0529-450337. Penningmeester: W.Th. Havinga, hankrekeningno.: 3489.99.623 Rabobank. Preekvoorziening: M. Douma-Gerrits, Rembrandtstraat 78, 7731 SG Ommen, tel. 0529-451715.

Den Haag – Ds. R.J. Blok is voor preekverzoeken vanaf 1 september bereikbaar via tel. 06-21272713. Adres: Heliotrooplaan 354 T, 2555 MK 's-Gravenhage.

uit de kerken

Kampen – Op 1 juli was prof. dr. M. te Velde vijftienvijf jaar predikant. Hij was verbonden aan Ncedo (1975) en Enschede-Oost (1982). Sinds januari 1989 is prof. Te Velde hoogleraar aan de Theologische Universiteit te Kampen.

Vrouwenpolder/Oostkapelle – Tijdens de vakantieweken (9 juli tot en met 27 augustus) zullen extra kerkdiensten worden belegd. In Vrouwenpolder: Schoolstraat 9, om 8.45, 10.30 en 14.30 uur. In Oostkapelle (Zionskerk): Duinweg 36a om 16.30 uur. In Kamperland worden geen diensten meer belegd.

Amersfoort-Oost – Beroep aangenomen: A.O. Reitsema te Bunschoten-West.

Dordrecht/Hoogkerk/Meppel – Bedankt voor beroep: H. van den Berg te Dalfsen.

Zuidlaren/Hattem – Bedankt voor herocp: H.J. Messelink te Voorthuizen-Barneveld.

1
Wegens vakantie zal het volgende nummer van de Reformatie verschijnen op 29 juli.

Uit alle volken

Het gaat met moeder Selma op en neer. De bergen worden vlakker, de dalen dieper. Soms is ze in het ziekenhuis, dan weer op het asielzoekerscentrum. Net hoe het ervoor staat. Ondanks een kleine opleving, soms, gaat haar gezondheid duidelijk achteruit, laten de kinderen weten. "Ze heeft niet meer van Nederland gezien dan een opvangcentrum en een ziekenhuis", zegt een schoondochter somber. "Zou het niet mogelijk zijn nog eens een eindje met taaier te gaan rijden? Dat deed ze altijd zo graag." Op een zaterdag dat Selma zich redelijk goed voelt, hijsen de kinderen haar zorgvuldig in de kleren. Een rolstoel rijdt haar naai. de auto. Voorzichtig neemt ze plaats. Terwijl we de weg van het centrum afrijden, lijkt er een wonder te gebeuren. Vergis ik ine, of zie ik haar gebogen gestalte inderdaad fier overcind koinen? Als een vorst zit ze achter het glas. Als een dame van stand die haar grondgebied overziet, kijkt ze naar buiten, de wijde polder in. Herinneringen aan vroeger komen boven, begrijp ik, omdat op de achterbank haar Arabisch wordt vertaald. Minder dan een jaar geleden stond haar in eigen land nog een auto met chauffeur ter beschikking. Ze hoefde slechts met haar vingers te knippen of hij reed haar, waarheen ze maar wilde. In Nederland is ze al haar voornaamheid kwijtgeraakt. Een riante villa, waarin de hele familie was ondergebracht, heeft plaatsgemaakt voor een bungalow waarin niemand vijf vierkante meter niet voor zichzelf heeft.

Orders uitdelen, dat is er niet meer bij. Degenen die Selma verstaan, staat geen luxueus voertuig ter beschikking. En bij dat alles takelt haar lichaam af. In het ziekenhuis kan ze de artsen slechts duidelijk maken wat ze bedoelt, zoals een kind dat doet: huilen van verdriet, schreeuwen van pijn. Als ze spreekt, is er niemand die een woord verstaat. Het moet een hard gelag zijn.

Op deze zaterdagmiddag zet de zon een streep onder haar gevoel van tevredenheid. Doet ze zich beter voor dan ze zich voelt? Na een halfuurtje slaat de vermoeidheid toe. Ze heeft er geen behoefte meer aan in het Nederlands te horen wat we zien. "Koe", probeerde ze nog lachend na te zeggen, toen we langs het eerste weiland reden. Op het moment dat we een kudde schapen passeren, luistert ze al niet meer. Haar lichaam verlangt rust. De gedachte onderweg koffie te drinken, laten haar kinderen niet los. Nu kan het nog. Bij drie restaurants rijden we dooi, omdat moeder niet dicht genoeg bij de ingang kan uitstappen. De vierde keer is het raak. Stevig ondersteund door zoon en schoondochter strompelt de oude vrouw naar binnen, valt neer op een stoel. Ik beseft dat ons tochtje vooral niet te lang meer moet duren. Het kan haar zomaar te veel worden. Na de koffie -thee voor haar- moet ze naar het toilet. Daar gaan ze weer, met z'n drieen. Wat een ander ongemerkt doet, lijkt hier een onderneming die uiterst zorgvuldig moet worden uitge-

voerd. Aan verschillende tafeltjes wordt gefluisterd en omzichtig in haar richting gewezen. Alle ogen lijken gericht op dit wonderlijke tafereel, dat door een Arahisch klaagzang wordt onderstreept. Iedereen is blij als de auto aan het eind van de middag het terrein van het AZC weer oprijdt. De terugreis is vlot gegaan -geen omwegen meer- en ruim voor het invallen van de avond wordt Selma in haar rolstoel terug naar haar bungalow gereden. Niks fiere dame. Een oude vrouw, diep in elkaar gedoken en half slapend onder een zwarte sluier, keert terug naar haar kleine plekje in dat vreemde land.

W.M. Bakker is lid van de Gereformeerde Kerk te Harderwijk. Ook is hij voorzitter van een interkerkelijke diaconale werkgroep waarin tien kerken participeren rondom het AZC Zeewolde

EEN MENSVRIENDELIJK EVANGELIE

J. Iuiten

wandelen met God

Hoe mensvriendelijk is het evangelie? Voel je je er goed bij? Heb je er wat aan? Of toch niet zo? Je hebt mensen die zich ergeren aan het evangelie. Alsof God het antwoord is op alle vragen. En je moet zoveel en mag zo weinig. Dan lijkt het zo opgelegd, de bijbel, staat het een eind van mij af, voel ik me er toch niet zo goed bij. Hoe mensvriendelijk is het evangelie dan?

Het is niet naar de mens

De apostel Paulus komt op voor het evangelie. Hij zegt tegen de kerken in Galatië: Het evangelie is niet naar de mens¹, iets menselijks, waar je mee kan doen wat je wil. Nee, het is iets van God. Daar moet je oerhieldig mee omgaan, het accepteren zoals het is. Of het je te pas komt of niet. Of het je pijn doet, je haren recht overeind zet. Maar in het evangelie spreekt God! Wie dat verdraait, is vervloekt, zegt Paulus.²

Kun je met het evangelie vandaag dan nog uit de voeten, voor jezelf, bij anderen? Bijvoorbeeld dat God alles geschapen heeft en alle dingen bestuurt. Mensen protesteren als ze dat horen bij al wat er in de wereld gebeurt.

En dat mensen zondig zijn. Kun je dat nog zo zeggen, zonder mensen te beledigen?

God vraagt van ons ook wat, in zijn geboden. Niet maar liefde in het algemeen, ook concrete zaken als: samenkomen als gemeente tot Gods eer, de zondag daarvoor vrijmaken. De

plaats van man en vrouw, zoals God dat heeft ingesteld. Het huwelijk in plaats van allerlei losse contacten. In homofilie moet je jezelf vaak accepteren, maar de homoseksuele praktijk wil God niet. Kun je dat nog wel maken bij de mensen?

Waar heeft Paulus het over, als hij zegt dat het evangelie niet naar de mens is?

In Galatië speelde het punt van de besnijdenis. Joden die christen zijn geworden, liggen er bij hun volksgenoten uit. Ze gaan in de kerk immers om met onbesneden heidenen. Dan komt er druk: laat de heidenen-christenen de besnijdenis en andere Joodse wetten overnemen. Dan zijn de Joden-christenen van de vervolging door hun volksgenoten af.

Maar afspraak was: ze zouden de heidenen geen extra lasten opleggen. Ook heidenen kunnen gered worden, door het geloof alleen, door Jezus Christus. Dan is het punt: Is dat genoeg, ben je daar blij mee? Of moet dat eerst worden aangepast, zodat het voor de mensen acceptabel is?

In dat kader zegt Paulus: liet evangelie is niet naar de mens. Het is iets menselijks, dat je naar bevind van zaken aanpast. Hij zegt: het evangelie heb ik gekregen door openbaring, rechtstreeks van de Hese Jezus. Dat moet Jezus zo laten staan, accepteren in z'n goddelijk gezag.

Dat is ook het punt voor vandaag, als het evangelie vragen oproept of verzet. Je voelt druk bij jezelf: Kan ik dat nog zo accepteren?

Niet dat er over het een en ander niet gepraat kan worden. Niet alles wat we gewend zijn, komt eenduidig uit de bijbel vandaan. Er kunnen omstandigheden zijn waardoor je klem zit.

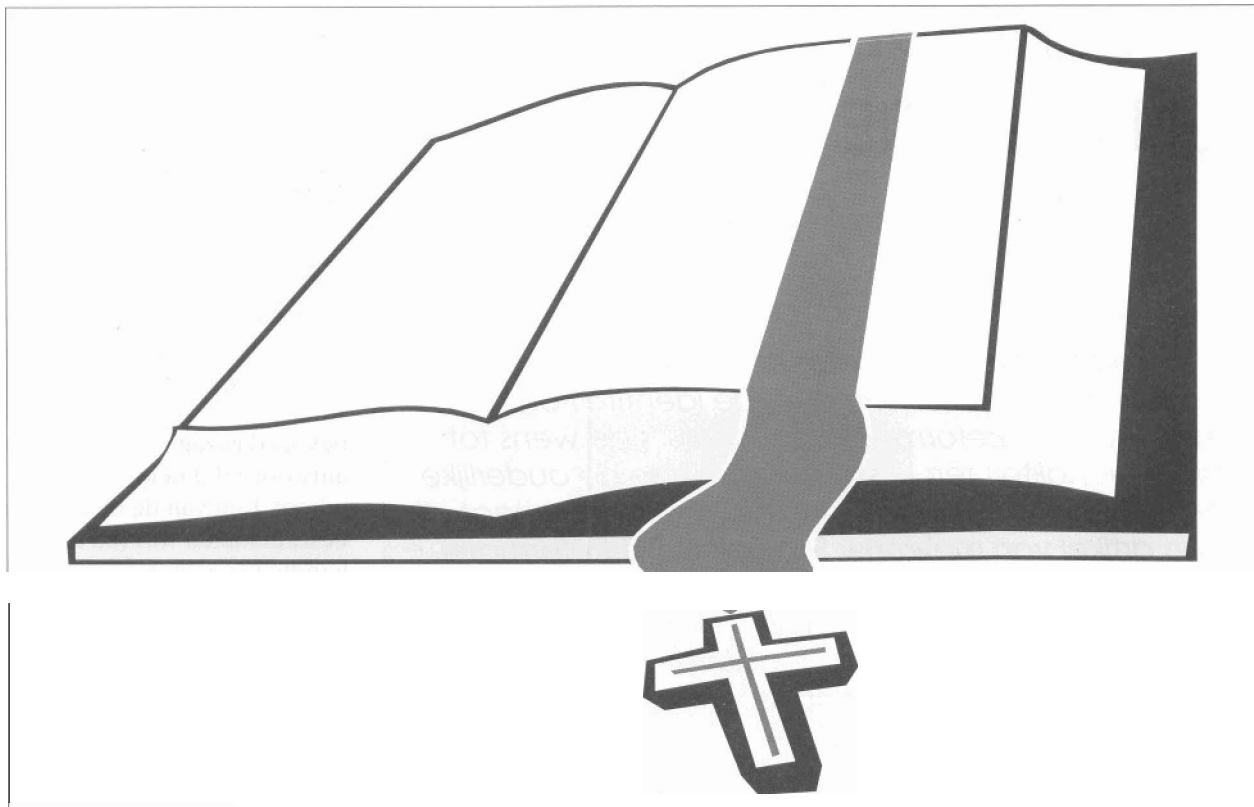
Maar het evangelie moeten we in z'n goddelijk gezag laten staan. Het evangelie is niet iets menselijks, dat opgeefbaar is, maar het is het Woord van God.

En als je God niet op zijn Woord gelooft en accepteert, dan houdt je geen God inder over. Waarom zou het ene dan niet meer hoeven en het andere wel?

Gaat het dan om de mensvriendelijkheid van het evangelie, dan moet je eerst God laten staan. God is groot in liefde, maar Hij is eerst groot als God. Als God geen gezag meer voor je heeft, waar blijft zijn liefde dan? Juist bij een God die groot is, kun je veilig schuilen.

Het is wel voor de mens

Kijk dan hoe dicht God naar ons mensen toekomt. Juist in een wereld waarin mensen vragen:

Waar is God nu, stuurt God zijn Zoon Jezus Christus. Wat een ellende heeft *Hij* doorgemaakt, tot op het kruis toe. Onschuldig, krijgt Hij dat als straf over Zich heen. En wat blijken *wij* mensen dan *schuldig* als wij dat Hem aandoen. Hij draagt daarin *onze* zonden.

Het evangelie van de verzoening van zonden wordt vandaag weggegooid als zijnde uit de tijd. En je voelt het als druk: moeten we niet met onze tijd mee? Moeten we nog wel zo'n accent leggen op de verzoening van onze zonden? Moeten we niet wat vriendelijker zijn voor de mensen? Maar juist *daarin* blijkt Gods liefde, dat Hij zijn Zoon heeft gegeven, voor onze zonden. Anders zouden we met alle ellende in de wereld blijven zitten. Niemand anders kan er echt wat aan doen. Jezus is ervoor gekomen! Een *grotere* liefde, meer mensvriendelijkheid is niet voor te stellen. God geeft zijn Zoon voos

ons mensen. Ondoorgrondelijk, groots, maar waar!

En zullen we dan tnet *Hem* niet tekenen als Hij van ons vraagt: Kom samen in de kerk, om naar zijn evangelie te luisteren, Hem daarvoor te danken en te eren? Hoe *God* vriendelijk zijn *wij*. on God voor onze redding, te danken?

En als God ons aanspoort tot een *heilig* leven, toegewijd aan Hem, in je relaties, met je geld en goed, in het seksuele? Zet God je daarmee onder druk, *onze* God in Jezus Christus! Hij *opent* daarmee je leven, zodat je het goed hebt onder zijn zegen.

De Here is *onze* God, onze Redder, ook in zijn *geboden*. En zo komt Hij naar ons toe, met zijn evangelie, in belofte en gebod. En dan is ook vandaag het punt: Is dat genoeg, ben je daar blij mee? Of moet het eerst aan onze wensen worden aangepast? Wil je Jezus als Redder? Maar

dan moei je ook naar Hem *luisteren*!

Ga je je eigen weg, dan kom je los van Hem. Dan maakt zegen plaats voor vloek. Vandaag net zo goed.

Maar juist van de vloek wil Hij je *redden*. Kijk naar de Here Jezus. *Hij* droeg, de vloek aan het kruis. Daarom is het zo fijn Hem als Redder te hebben.

Hij is een *groot* Redder. Als niemand meer naar je omkijkt, luistert *Hij*, als je naar Hem roept. Rij Hem ben je, ook in de wereld van vandaag, pas echt veilig. *Hij* vult je leven met zijn zegen.

Ds. J. Luiten is predikant van de Gereformeerde Kerk te Alkmaar

¹ Galaten 1:11.

² Galaten 1:7-9.

³ Galaten 1:12.

⁴ Handelingen 15:28v

DE SCHOOL IS VAN ... EEN REACTIE

A. van Leijen

opvoeding en
onderwijs

"Tijdens de fusies is aan een heel groot aantal ouders de zeggenschap over de identiteit ontnomen. In het gereformeerd onderwijs is de wens tot professionaliteit ten koste gegaan van de ouderlijke zeggenschap over de identiteit." Dit is een citaat uit een artikel van mevrouw Sita Bolt in De Reformatie van 3 juni jongstleden. In dat verband worden er forse uitspraken gedaan. Sympathiek is het pleidooi om de ouderinvloed op de school levend te houden. Maar zijn de uitspraken gebaseerd op juiste veronderstellingen? Een reactie.

Van wie is de school?

In het artikel wordt gesteld dat door de schaalvergroting de school in feite aan de ouders is ontnomen. Preciezer: dat de ouders de identiteit niet meer kunnen bepalen, omdat het recht van de ouders om dat te doen in veel nieuwe statuten is weggevalen. Mevrouw Bolt doelt dan op bepalingen in de 'oude' statuten dat wijziging van de grondslag van de schoolvereniging alleen mogelijk is als in feite alle leden daarvoor stemmen. Mevrouw Bolt schrijft daarover: "De grondslag met de daarbij behorende artikelen die de identiteit van de scholen bepalen was een zaak van de ouders (leden)." Nu komt die bepaling ook voor in de nieuwe model-statuten van het LVGS voor clusters van scholen.¹ Het verschil is echter dat wijziging van de grondslag daarbij niet door ouders moet worden gesteund, maar door de "nieuwe" deelnemers aan de algemene vergadering, en dat zijn in de meeste gevallen de afdelingsbe-

sturen. Je kunt dit een indirecte invloed noemen, want die afdelingsbesturen worden ter plaatse wel door leden/ouders gekozen. We steunen mevrouw Bolt wel in haar pleidooi dit statutair vast te leggen. Er is ook door anderen al eens voor gepleit of een handreiking geboden, namelijk om juist voor die grondslagwijziging de leden/ouders weer het recht te geven via een verplicht referendum.² Naar mijn mening kun je echter op dit enkele punt van het statutaire artikel alleen niet concluderen dat de school zonder zo'n referendum dus niet meer van de ouders is.³

Identiteit in handen van...?

Schrijfster stelt dat de identiteit vroeger wel in handen van de ouders lag. Maar daar horen wel kanttekeningen bij. Want hoe is formeel de lijn? De ouders die een school willen die aansluit bij de opvoeding richten een vereniging op waarvan ze lid worden en kiezen een bestuur dat

namens hen die school bestuurt. En dan is er nog de overheid die (materieel gezien) het schoolbestuur bevoegd gezag noemt. Dat bevoegd gezag heeft de eindverantwoordelijkheid voor de school. Eén van de belangrijkste bestuurstaken was (en is) het handhaven van de identiteit. In de praktijk komt dat meestal hierop neer, dat besturen stimuleren dat anderen (schoolleiding, teamleden) die identiteit handen en voeten geven. En het bestuur ziet toe dat en hoe die anderen dat doen. Tegelijkertijd zullen besturen vaak stimuleren dat daarbij de ouders nauw betrokken worden. Immers op die manier bevorder je dat de geloofsopvoeding thuis nauw aansluit bij die op school. Maar formeel ligt de identiteitsbewaking ook na de fusies nog steeds bij het schoolbestuur. En dat schoolbestuur wordt lokaal gecontroleerd door uit en door de leden/ouders gekozen afdelingsbestuurders, en bovenlokaal door de 'optelsom' van al die afdelingsbestuurders.

Van statuten naar schoolgids

Maar de bedoelde verankering van de identiteit in de statuten, hoe belangrijk ook, is praktisch gezien natuurlijk maar een heel beperkt gegeven. Het gaat juist om de vertaling, concretisering, uitwerking enzovoorts van die grondslag naar en in de school. En dan is niet primair de statutaire bepaling, maar de actualiteit van de schoolgids van belang. Een schoolgids is immers wette-

lijk het document dat als uitgangspunt en werkplan voor de school is bedoeld. In de schoolgids vind je een identiteitsbeschrijving. Daar wordt aangegeven wat een gereformeerde school is, waaruit dat gereformeerde karakter bestaat, waar en hoe het in de dagelijkse praktijk vorm krijgt, wie daarvoor zorgt, en wie daarop toeziet. Praat je dus over echte invloed van ouders op de identiteit dan zijn niet de statuten, maar andere middelen van belang. De schoolgids zal namelijk als het goed is ook beschrijven dat de school graag ouders bij de school betreft: waarom, en op welke manier. En in de communicatie tussen school en ouders (schoolgids, schoolkrant, ouderavonden, rapport- en kijkavonden, individuele ontmoetingen etc. etc.) zal de identiteit een belangrijk gesprekspunt kunnen zijn. Op die manier kan juist op lokaal niveau de inder concrete invloed van ouders op de school vorm krijgen. Maar ook dan: onder verantwoordelijkheid van schoolleider en team, binnen de door het bestuur vastgestelde beleidskaders en in samenwerking met het afdelingsbestuur, dat daar reglementair een taak heeft.

De winst van schaalvergroting

In het artikel van mw. Rolt worden verder nog enkele uitspraken gedaan over het doel en het motief van *schaalvergroting*. Voor een goed begrip: het gaat daarbij om *fusies* van schoolbesturen, niet van scholen. Ze pleit namelijk voor bezinning op het proces van motivatie voor de fusie, en heeft de indruk dat vrijwel alleen professionalisering als reden wordt aangevoerd. Wellicht baseert ze dit op plaatselijke situaties. Het lijkt daarom goed heel in het kort nog eens aan te

duiden wat vanuit het LVGS de motieven waren voor de fusies.⁴ Aanleiding lag vooral in de veranderende verhouding tussen overheid en scholen. Meer vrijheid voor scholen, maar ook meer risico's, financieel en personeel. Op een grotere schaal kun je die risico's beter opvangen. Verder is vergroting van de schaal doelmatig: een beter benutten van beschikbare middelen en menskracht. Maar wat zwaarder weegt: van meet af aan is de opvatting verwoord dat de kwaliteit van het onderwijs er ook mee gediend zou moeten zijn. En niet in de laatste plaats: het nieuw te formeren afdelingsbestuur zou als speerpunt de ouderbetrokkenheid nieuw leven moeten inblazen. Deze motieven bij elkaar genomen pleiten nog steeds alleszins voor een goede uitwerking van de structuren waarvoor vrijwel alle schoolbesturen hebben gekozen.

Conclusies

1. De macht van ouders was ook vroeger indirect, omdat het bestuur formeel eindverantwoordelijk was.
2. De wijziging in positie van de ouders in de nieuwe structuur is vooral formeel, en heeft praktisch veel minder consequenties dan mevrouw Bolt in haar artikel stelt.
3. In het artikel worden ouders en (afdelings-/school)bestuur (c.q. "de professionals") ten onrechte teveel als zelfstandige grootheden tegenover elkaar gepresenteerd.
3. Het belangrijkste blijft dat ouders en school ter plaatse zoeken naar de samen gewenste beste invulling van de identiteit. Dat regel je niet met de bewuste statutaire bepaling, maar via goede plaatselijke kaders (mee te ontwerpen door de afdelingsbestuurders, die uit en door de ouders zijn gekozen), en vooral

door nauwe contactoefening van school en ouders.

¹ Zie de LVGS-nota Bestuurlijke *schaalvergroting in uitvoering* van juni 1996.

² Door mevrouw Bolt, door de heren J. Messelink en J.S. van den Berg; zie verschillende artikelen in *LVGS-berichten* van maart 1999.

³ Mevrouw Bolt spreekt in haar artikel als het over een referendum gaat over liet vooraf door de ouders goedkeuren van een besluit van het bestuur over de identiteit. Deze opmerking is formeel-princiepelijk wel juist, maar het gaat toch alleen om eventuele wijziging van de grondslag. En dat is bij mijn weten sinds de stichting van de eerste vrijgemaakt-gereformeerde school niet of zelden voorgekomen.

⁴ Dit wordt uitvoerig weergegeven in de diverse beleidsnota's van het LVGS die met de scholen werden besproken: *Koersen bij verandering*, oktober 1993, *Samen Naar Schaalvergroting* (oktober 1994), de bij noot 1. genoemde nota en diverse andere publicaties en artikelen.

A. van Leijen is adjunct-directeur binnen Convent, de besturenorganisatie van het LVGS

DE DOMINEE ALS AMBTENAAR VAN DE BURGERLIJKE STAND

M.J. Versteeg

samenleving

Trouwen is "in". In 1999 zijn weer meer huwelijken gesloten dan in 1998. Nederland herstelt zich van een dip. Wordt Nederland romantischer? Er blijkt weer behoefte te zijn aan zekerheid. Behalve een kostbare dag - het lijkt dat dit nodig is, het financiële plaatje kan blijkbaar moeiteloos ingevuld worden - ziet men wel weer wat in een huwelijk. Via het huwelijk blijft het eenvoudig om zorg te dragen voor elkaar en de kinderen, als die mogen komen. En bij elkaar blijven? In de kerk, in je geloofsgemeenschap een zegen over je huwelijk vragen, ook al heb je jaren samengewoond? Het lijkt geen hete hangijzers meer voor bruidsparen. Mensen gaan er voor. Eeti ontwikkeling die je in één opzicht blij kan maken. Zo heeft God het toch bedoeld: één man en één vrouw horen bij elkaar.

Tot de dood een noodgedwongen scheiding brengt. Een blij makende ontwikkeling, die gemeentebesturen om heel andere redenen graag stimuleren. Het blijkt dat de huwelijksvoltrekking hij uitstekend een item is waarbij in verregaande vorm tegemoet gekomen kan worden aan de wensen van de burgers. De realisatie van een politieke doelstelling! Want als er getrouwd wordt, heeft de burger daar een uitgesproken mening over. Het bruidspaar heelt het liefst dat de ceremonie naar hun wens verloopt en op de plaats die zij gekozen hebben. In veel gemeenten kan op meerdere plaatsen worden getrouwd. Het

gemeentehuis is meestal de plaats die als "huis der gemeente" is aangewezen door het gemeentebestuur. Maar ook trouwen op een kasteel is mogelijk. Het aanwijzen van een locatie is niet meer voor altijd. Door een ruimere toepassing van het burgerlijk wetboek hebben bruidsparen de gelegenheid gekregen zelf voor een locatie te kiezen. Tegen betaling van extra leges uiteraard. Die locatie zou dus ook een kerkgebouw kunnen zijn. De gemeenten Amersfoort en Uden hebben recent hun verordening op deze wijze aangepast.

Welke christen had dit durven dromen? Toen sprake werd van een huwelijk tussen twee mensen van hetzelfde geslacht, zijn we serieus gaan nadenken of het gemeentehuis nog wel een geschikte plaats was voor christenen om te trouwen. Het huwelijk zoals God het wil voor Zijn kinderen wordt door de openstelling van het huwelijk voor mensen van hetzelfde geslacht lelijk ondergraven. En, in diverse landen is het wel mogelijk om het burgerlijk huwelijk in de kerk te voltrekken. Waarom niet in Nederland? Persoonlijk heb ik gebeden en gehoopt dat het niet zover zou komen. Ik bedoel, dat wij niet gedwongen zouden worden uit gehoorzaamheid aan God het gemeentehuis te negeren en ons zouden moeten terugtrekken in de kerk voor wat betreft de voltrekking van een huwelijk.

Wat is het verschil tussen een bij-

eenkomst op het gemeentehuis en een bijeenkomst in de kerk? Een verschil is m.i. dat het op het gemeentehuis over het bruidspaar zelf gaat, terwijl het bruidspaar in de kerk God wil ontmoeten in het midden van de gemeente. Die openbare manifestatie op het gemeentehuis van een bruidspaar, een manifestatie van hun praktische geloof en gehoorzaamheid aan God, daar zijn goede woorden aan te wijden door een ambtenaar van de burgerlijke stand in een toespraak. Daarvan zouden wij de waarde, ook voor mensen die onbekend zijn met de dienst aan God, niet moeten onderschatten. Mijn ervaring is dat op het gemeentehuis heel andere mensen bereikt kunnen worden en ook op een andere manier, dan in de kerk.

In Amersfoort is iets anders al eens voorgekomen. Een dominee van onze kerken nam de toespraak over van de ambtenaar van de burgerlijke stand. Zoals soms een familielid, een gast een (gedeelte) van de toespraak overneemt. Er kan meer op het gemeentehuis dan u misschien denkt. De Zuid-Afrikaanse bruid, net drie weken in Nederland, was nog niet in de gelegenheid geweest om een kerkkeuze te maken. De dominee sprak als privé-persoon, maar was met de Engelstalige bijbel in de hand, beter, anders in staat een bijbelse boodschap mee te geven, dan de ambtenaar van de burgerlijke stand. Gemeenteleden waren aanwezig! Het bruidspaar, de dominee en de ambtenaar van de

burgerlijke stand waren het er over eens dat het niet verstandig was om een gebed uit te spreken. Er is een scheiding tussen kerk en staat in Nederland. Deze scheiding, die hebben wij verworven, wilden wij op deze wijze respecteren. Misschien moet we nog meer nagedacht over hoe wij deze scheiding in de toekomst in praktijk brengen. Want dat wij geroepen worden om ons te presenteren in het openbare leven, niet respect voor diverse meningen, blijft voor mij wel vast staan.

Maai, terug naar de titel: de dominee als (buitengewoon) ambtenaar van de burgerlijke stand. Een buitengewone ambtenaar van de burgerlijke stand is iemand die alleen bevoegd is om een huwelijk te voltrekken en de huwelijksakte te ondertekenen. Het burgerlijk huwelijk in de kerk?

Mijns inziens liggen hier nieuwe mogelijkheden.

Mevrouw M. J. Versteeg is werkzaam bij de gemeente Amersfoort. Daar is zij onder andere ambtenaar van de burgerlijke stand

Geest, Woord en kerk

Ds. J. van Amstel stelde in De Wekker van 9 juni de vraag: Is de Geest uit de kerk(en) geweken?

Beschuldiging

Vanuit groepen rondom de kerk wordt nogal eens met een beschuldigende vinger naar de kerk(en) gewezen. Zelfs zijn er die op de kerk afgeven: daar moet je niet zijn. Daar is alles even doods. Je treft er alleen maar kilheid aan. De mensen staan niet in vuur en vlam. Men herhaalt alleen maar oude en verouderde standpunten en anderzijds moet je constateren dat men Gods Woord loslaat en eindeloos aan het nuanceren is, zodat je tenslotte geen waarheid meer overhoudt en normen en waarden vervagen, doordat de kerk niet meer op haar plaats is. Rij de kerk moet je niet zijn: deze kun je afschrijven, op enkele gunstige uitzonderingen na. Want waar vind je wedergeboren christenen, die vervuld zijn met de Heilige Geest?

Moet je daarvoor in de kerk zijn? Men weet 'betere' gemeenten aan te wijzen, waar men 'het' heeft, waar enthousiasme is en echte blijdschap, waar mensen vol zijn van de Heilige Geest. Vrij en blij hoor je bij 'hen' getuigen van wat God gedaan heeft en nog heden ten dage doet. Zijn er bij hen niet velen, die gedoopt zijn met de Geest en daarom de tekenen daarvan dragen, onder meer in het spreken in tongen en profeteren?

Meer dan eens gebeurt het dat men niet alleen beschuldigingen naar de kerken uitsprekt, maar ook neerziet op christenen, die daar blijven en zo onmogelijk de vervulling met de Heilige Geest deelachtig kunnen worden. Niet iedereen in die kringen neemt deze houding aan. Er zijn er die met een zekere ontferming naar de kerken kijken en vanuit ster-

G.J. van Middelkoop

meeglezen

ke bewogenheid ook nog bidden voor de kerken, dat daar een eeti opleving zal plaatsvinden. Men verlangt naar nieuw leven en naar een vernieuwd Eeuen.

Verootmoediging

Ons past als kerk(en) verootmoediging. Nu kunnen we dit woord wel in de mond nemen, zonder dat we metterdaad met ootmoed bekleed zijn. Want voor verootmoediging is meer nodig. Daarvoor hebben we uitgeroekend het wotk van de Heilige Geest zo nodig. Die otis van onze 'hoogheid' en van onze trots bevrijdt en ons nederig maakt voor God. Dan heb je ook niet zoveel meer aan te melden op andere kerken en groepen, want wie ben je zelf!

We kunnen in de kerk(en) de Heilige Geest tegenwerken en zelfs tegenstaan. We kunnen de Heilige Geest bedroeven en smart aandoen. Het is erg wanneer we de Heilige Geest uitblussen. Voor al deze werkelijkheden worden we in Gods Woord gewaarschuwd. Want de Heere gaat niet op elk pad van ons met ons mee. We kunnen de zonde in ons eigen leven en in dat van de kerken 'toestaan' en denken dat we wel in compromissen kunnen leven: God wat en de wereld wat. Maar het 'gevolg' is dor de Heilige Geest Zich terugtrekt in Zijn werkingen. Wanneer we geen ernst maken met de Heilige Geest en Zijn werk, moeten we er niet van opkijken dat het geestelijk leven kwijnt en er dorheid en doodsheid ontstaat. We genieten dan niet (meer) de vertroostingen

van de Heilige Geest, want de Geest gaat niet met het vlees mee. *Wanneer we niet dicht bij de Heere leven, wanneer we niet trouw zijn aan Zijn Woord kunnen we 'getroffen' worden met geestelijke lauwheid.* Vandaar dat bekering zo nodig is, ook als kerken.

Op het Pinksterfeest klinkt hel onomwonden: bekeert u. Bij de verootmoediging, die we in Jeruzalem aantreffen, ontdekken we meteen een sterke groei en bloei van de kerk: duizenden worden toegevoegd aan de gemeente, die zalig wordt.

Beloofte

Rij Zijn afscheid lieft de Koning van de kerk aan Zijn discipelen beloofd: Ik ben met u al de dagen. Deze belofte geldt heel de kerk, van alle tijden. Daar staat de Heere voor in. Zo is het evenzeer waar dat hij het gaan naar de hemel van Christus, Zijn belofte blijft gelden: naar Mijn genade en naar het zenden van Mijn Geest wijk Ik niet van u. De Heilige Geest wordt uitgestort op het Pinksterfeest. De Geest werkt dóór, wereldwijd. Hij doet mensen wedergeboren worden, Hij brengt mensen tot bekering en geloof en Hij zorgt voor een totale vernieuwing in het leven van Christenen. Hij roept het uit Christus en verkondigt dit hen. We mogen spreken van *het onweerstaanbaar werk van de Heilige Geest, uitgerekend in en door de kerk.* We kunnen daar niet hoog genoeg van opgeven. Wel zit daar een keerzijde aan, namelijk dat de kerk ook bij Gods Woord blijft en dit bewaart. Gods beloften worden heerlijk vervuld, maar wel in de weg van het bidden om de vervulling van deze beloften, ook in het voortdurend smeken daarom, zoals we dit aantreffen bij de eerste christengemeente voor de pinksterdag. De Heilige Geest belooft in ons te wonen en te werken, maar

niet zondes de vermaning: hoor wat de Geest tot de gemeente(n) zegt. Het Woord van de Geest wordt verkondigd, ook op het komende pinksterfeest. De Geest werkt door en met en onder het Woord. Niet automatisch. Hij schakelt het luisteren naar en het onderworpen zijn aan Zijn Woord in. Daarom wordt met alle klem gezegd: zalig zijn 7ij die het Woord van God, het Woord van de Heilige Geest, horen én bewaren. Dan ben je zalig.

Gebrek aan Geesteswerk

Ook ds W. van Gorsel stelt in het *Gereformeerd Weekblad* van 9 juni de vraag naar hoe de Heilige Geest werkt in de kerk. Is er niet juist veel matheid, dorheid, dufheid en Geesteloosheid?

Geesteloosheid

Juist in die kerken waarin de Persoon en het werk van de Heilige Geest centraal staan, wordt vandaag over de hele linie geklaagd over matheid, dorheid, dufheid en Geesteloosheid. Dat mag een opvallend verschijnsel worden genoemd. Wat de „specialiteit” van prediking en geloof zou moeten zijn, wordt blijkbaar al te zeer gemist. Vandaar de steeds terugkerende roep om een opwekking, een opleving, een krachtige werking en doorwerking van de Heilige Geest. In de kerk, in de gemeente, en in de enkeling. Of misschien in omgekeerde volgorde. Want *wanneer de Heilige Geest ergens een groot werk begint, dan begint dat meestal in het hart van één mens, om zich vervolgens uit te breiden over de gemeente en in de kerk.*

Dezer dagen zat ik wat te lezen in het boek „*De Heilige Geest*”, een bundel opstellen over de Persoon en het werk van de Heilige Geest, gecchreven door zo'n twintig predikanten uit de Gere-

formeerde Kerken. Het boek is verschenen in 1949 en is dus ruim een halve eeuw oud. Ik werd opnieuw gebocid en geraakt door het laatste hoofdstuk, eigenlijk een soort toepassing, van de hand van de Prof. Dr. J.H. Bavinck, onder de titel: „*Hebben wij de Heilige Geest ontvangen?*” Zoals hij daarin het geestelijk leven van zijn kerken en in zijn tijd schetst, lijkt het als twee druppels water op de situatie die wij vandaag aantreffen in onze eigen kring.

Heilszekerheid

Wij leven - aldus Bavinck - momenteel in een eb-periode, een tijdperk waarin de Heilige Geest lijkt te sluimeren. Het is niet zonder bezwaar dat te signaleren, want zo gemakkelijk zien we over het hoofd dat er ook nog veel goeds is, dat de Heilige Geest ook nú nog wonderen doet. We moeten ons nooit laten leiden door een stemming van pessimisme. Toch is er reden tot bezorgdheid. Allereerst omdat er een groot tekort is aan waarachtige heilszekerheid.

Heilszekerheid is vrucht van het werk van de Heilige Geest, en is de zekerheid van de verlossing door Christus. Deze Geest getuigt met onze geest dat wij kinderen van God zijn. Daardoor worden we ook vervuld met blijdschap. Vroeger - zegt Bavinck - werd dat tekort ook wel gekend en gevoeld, maar toen noemden we het „bekommering”. Vrees om zich de genade al te gemakkelijk aan te eigenen. Vandaar was er ook schroom om deel te nemen aan het Heilig Avondmaal.

Het zou een gunstig verschijnsel zijn wanneer deze bekommernis verdwenen was, als dat voortkwam uit de juiste bron. Maar dat is zeer de vraag. Want die vermindering gaat over de hele linie gepaard met een uitslijpen van het zondebesef. En dat hangt weer samen met de wereldlijke van heel ons denken en

leven. „Het is alsof de mens van deze tijd zich de grote, geestelijke waarheden niet meer zo kan toeëigenen, alsof ze verder van hem af blijven”.

De schrik des Heeren

Dat geldt met name van wat de Bijbel noemt „de schrik des Heeren”. De huivering voor God loopt gevaar te vervlakken. Niet zoveel mensen hebben angst dat ze weleens verloren zouden kunnen gaan. Ook dat zou gunstig zijn, als het voortkwam uit een kinderlijk gelovig omhelzen van Christus, maar het is te vrezen „dat God in het denken van de mensen van onze tijd vervaagd is tot een goedig en gemakkelijk tevreden te stellen Heer, voor wie het niet nodig is zich bang te maken”.

Vroeger spraken de „moderners” heel gemakkelijk over de liefde van God, en dat werd doorzien. Maar nu gebeurt onder ons hetzelfde, zonder dat we ons het gevaar bewust zijn. De Heilige Geest overtuigt immers van *zonde, gerechtigheid en oordeel*. Maar de mens láát zich daarvan niet overtuigen omdat hij door het wereldse denken in beslag genomen is. Er is nu een zekerheid die meer lijkt op een natuurlijke gerustheid dat het allemaal wel los zal lopen, en dat we ons niet bang hoeven te maken. Een gevolg dat de secularisatie, waardoor we onszelf geestelijk niet meer kunnen peilen.

De echte heilszekerheid leeft exclusief uit de genade van Christus en geeft telkens nieuwe blijdschap, maar *in de nevels van het moderne leven is het kruis niet meer scherp zichtbaar en gaat de blijdschap verloren*.

Moderne cultuur

We onderschatten - aldus nog steeds Bavinck - de verschijnselen van de moderne cultuur. We zijn door wetenschap en techniek dieper geïnfecteerd dan we zelf

vermoeden. „Wij kunnen alle dingen, ziekte en dood, armoede en gebrek, veel moeilijker in God zien, sinds we geleerd hebben ze aan te vatten met de krachtige hand van onze moderne, technische en medische hulpmiddelen”. Daarmee heeft het tekort aan heilszekerheid te maken. Daarmee in verband staat ook gebrek aan vertrouwen in de macht van de Heilige Geest. We verwachten te weinig van Hem in ons eigen leven en in de wereld rondom ons. En om die beperking te doorbreken wordt er gegrepen naar extatische belevingen. Maar dat zijn pogingen van de mens uit die altijd iets tijdelijks hebben. Het natuurlijke wil even ondergedompeld worden in het bovennatuurlijke.

Ook in de Bijbel zijn mensen soms vol van de Geest en komen ze tot extatische belevingen. Maar dat is altijd een gevolg van het „in Christus zijn”, en het gaat gepaard met het afleggen van de oude mens...

Als kinderen afhaken

Dr H.C. van der Meulen schreef in *Confessioneel* van 15 juni over het verdriet dat kinderen niet meer naar de kerk willen:

Op onze pastorale bezoeken worden we ook met de door ouders uitgesproken zorg geconfronteerd, dat hun kind(eren) niet meer naar de kerk willen. Ze nemen voor een groot deel of geheel en al niet meer aan het kerkelijk leven deel. Niet, dat dit thema zomaar ter sprake komt, want het is zeker niet gemakkelijk deze zorg met een ander te bespreken. Er zit meestal veel verdriet achter. En er zijn gevoelens van teleurstelling, onmacht, schaamte. Als je dan bezoek namens de kerk krijgt, begin je hierover liever niet dan wel. Want dat bezoek herinnert als zodanig al aan datgene, dat pijn doet. Het

bezoek lijkt op een hand, die te dicht bij een zere plek op je lichaam komt. Je trekt dan liever terug en brengt die plek in veiligheid. Ook hier weer worden integriteit en tact van de pastorale bezoeker gevraagd.

Jongeren, die hebben afgehaakt, zijn onze jongeren, die we als kind bij de doopvont lieten dopen. We hebben hem of haar in goed vertrouwen op de naam van Jezus laten zetten en verbonden met de God van het verbond. En we hebben als ouders en ook als gemeente beloofd onze kinderen te leiden tot het onderricht en de prediking der kerk, *opdat ze zich voor hun ganse leven verbonden zouden weten aan de naam en de dienst des Heren*.

Maar als je dan moet constateren, dat je kinderen voor die naam en die dienst weinig of geen belangstelling meer kunnen opbrengen (tenminste, wat wij er van zien en merken...), dan is dat voor de ouders een groot verdriet.

Wellicht gingen ze als klein kind dapper mee. Ze zongen achter op de fiets versjes uit 'Alles wordt nieuw' van Hanna Lam, die ze op school leerden. Ze deden mee in de kindernevendienst en ze stonden met hun neus vooraan bij de doopvont, als er baby's werden gedoopt. Misschien volgden ze enige jaren catechisatie.

Maar ineens of langzaam maar zeker haakten ze af.

In de inleiding van de pastorale handreiking *Wanneer kinderen afhaken* wordt hierover een voor velen herkenbaar verhaal verteld: 'Op een goeie dag, of beter een kwaaië, hielden ze het helemaal voor gezien. De kerk met alles wat er bij hoorde; ze vonden er niets meer aan. De liederen waren te kinderachtig of te ouderwets, de preken te lang of te saai. Zelfs als er een combo speelde of zo, met een hoop herrie en alternatieve teksten - wat

wij vroeger als jongeren al heel wat vonden - dan was het commentaar vol decernis: 'Stomme hand, waardeloze teksten'. Het combo speelde ook niet zo best, daarin hadden ze gelijk. Die jeugddiensten, ik zag er niet meer jeugd dan anders. Reken maar dat onze kinderen de enige niet zijn die er niks meer van willen weten. Op de basisschool, een christelijke nota bene, gingen alleen nog een paar kinderen naar de kerk. Op de middelbare school waren ze een tijdlang werkelijk de enigen die iets met de kerk hadden. Zondags zeiden ze dan: er is niemand van onze leeftijd. Dat was niet helemaal waar, maar zo voelden ze het. De jongste vertelde eens over een gesprek op het schoolplein. Zegt er iemand tegen haar: hoe ken je dat meisje? Ze durfde niet te zeggen: door de kerk. Komt tiet antwoord: Oh, ik ken haar broer... Ze durfde niets over de kerk te zeggen: je bent toch zeker achterlijk als je nog gelooft! Wat is er nou toch gebeurd? I hebben wij het verkeerd gedaan. Hadden we ze naar de kerk moeten blijven slepen, ook toen ze hoven de 13 jaar waren? Echt traditioneel zijn we thuis nou toch ook niet. We proberen altijd overal over te praten, en zeggen het ook wel als we zelf de dingen moeilijk vinden of twijfels hebben. En ze mogen van alles, ook op zondag: mijn ouders zouden er van schrikken! En dan toch afgehaakt. De kerk is niets voor hen. Wal ze geloven, doen ze voor zichzelf... want ik geloof wel dat ze ergens nog iets van geloof over hebben' (*Wanneer kinderen afhaken*, Handreiking voor het pastoraat nr. 35, Driebergen 1994, p. 5). Dit verhaal roept inderdaad herkenning op. We kunnen in deze woorden het verdriet en het niet begrijpen horen. We proberen de teleurstelling en de machteloosheid. En we beluisteren erin de klacht, ook de zelfaanklacht: 'Wat

hebben we verkeerd gedaan? 'Waarin zijn we tekort geschootten?'. 'Zijn we te streng geweest?'. 'Hebben we ze juist teveel vrij gelaten?'

We hebben het idee getaald te hebben. We hebben onze doopgeloofte niet waargemaakt. We voelen ons schuldig. En we schamen ons ook. Als iemand ons blijft dankbaar vertelt, dat zijn of haar kinderen allemaal nog naar de kerk gaan, voelen wij ons van binnen bedroefd en zijn we ook wel wat jaloers. Wanneer er gedoopt wordt, zien we onszelf in gedachten weer bij de doopvont staan en denken we aan onze eigen kinderen, die 'er niet meer aan doen'.

Ik komt tot een derde, met het vorige direct verbonden gedachte. Dat is deze: *kunnen we hier als ouders en als gemeente met elkaar over praten?* Pastoraat mag hier toch in de eerste plaats betekenen, dat we deze dingen, die zozeer op ons hart kunnen drukken, zouden kunnen uitspreken. De pastorale werker, die ook zelf kinderen, kleinkinderen of oom- tantezeggens heeft, probeert de 'vrije ruimte' (de 'terreurvrije ruimte', A.F. Verheule) te scheppen, waarin dat uitspreken mogelijk is. *Dat uitspreken gebeurt misschien pas na het zoveelste gesprek. Je komt met je gevoelens niet zomaar voor de dag. Zeker niet met je gevoelens van schuld en schaamte.*

Wellicht lukt het op een kring van ouders, waarin andere ouders je deelgenoot maken van hun eigen verdriet en pijn. Belangrijk is in elk geval, dat je binnen een pastorale gemeente niet bekeken, maar gezien, niet aangehoord, maar gehoord wordt. In pastorale gesprekken is er ruimte voor de schuldgevoelens; ze kunnen worden onderkend en uitgesproken. Ze mogen niet worden onderdrukt of worden weggevoerd.

Persbericht

Informatie van Deputaten Kerkmuziek

1. Presentatie 121 liederen

Een dezer dagen presenteren Deputaten Kerkmuziek [DK] twee brochures. De eerste, *Tussen Leusden en Zuidhorn I: Presentatie 121 liederen*, is bedoeld als handreiking bij de introductie van de nieuwe kerkliederen die de GS Leusden 1999 vrijgaf. De uitgave bevat toelichtingen bij elk van de 121 nieuwe liederen en gaat ook in op de werkwijze van deputaten en GS en de achtergronden daarvan. Bovendien bevat de brochure een aantal praktische handreikingen voor de omgang met de liederen en de achterliggende synodebesluiten in de plaatselijke kerken.

2. Regeling Kerkmuziek

In de tweede brochure, *Tussen Leusden en Zuidhorn II: Regeling Kerkmuziek*, is de Regeling Kerkmuziek opgenomen. Deze wordt de kerken aangeboden in opdracht van de GS Leusden 1999 als handreiking bij de aanstelling van en omgang met hen die de muzikale onderdelen van de eredienst verzorgen. De uitgave bevat behalve de Regeling zelf ook achtergrondinformatie.

De beide brochures worden toegestuurd aan alle plaatselijke gereformeerde kerken [vrijg.]. Wie verder een exemplaar in bezit wil krijgen, kan binnenkort beide brochures downloaden van de website van de gezamenlijke Gereformeerde Kerken (www.gkv.nl).